

BUITENLAND

Duitse advocaten nemen opleiding in eigen hand

Het Deutscher Anwaltsverein heeft enkele weken geleden een eigen opleiding voor advocaten gepresenteerd die volgend jaar van start gaat. Het DAV, waarvan de helft van de 116.000 Duitse advocaten lid zijn, zegt tot de stap 'gedwongen' te zijn omdat het vorig jaar zomer aangenomen 'Gesetz zur Reform der Juristenusbildung' (wet op de hervorming van de juristenopleiding) 'op geen enkele manier de problematiek van de opleidingen van advocaten oplost'. Vooral het ontbreken van eisen aan advocaten in spe was het DAV een doorn in het oog.

Juist om betere advocaten af te leveren was er begin 1996 een aanzet gegeven aan een grondige hervorming van de juristenopleiding door de ministers van justitie van de Duitse deelstaten, die in eerste instantie verantwoordelijk zijn voor het onderwijs in het land. Al vanaf de herziening van het Deutsche Richtergesetz in 1972 is er geklaagd over de achterblijvende aandacht voor advocaten, die na afloop van hun *Referendariat* – de al lang bestaande Duitse stageperiode van twee jaar bij diverse rechtsinstanties, na het behalen van een graad – om toegelaten te worden tot een 'rechtskamer' vaak niet méér hoefden te doen dan een bord op hun deur spijkeren.

De afgelopen dertig jaar is het aantal advocaten in Duitsland explosief gestegen van 23.000 in 1970 tot 116.000 nu, met een verdubbeling in de afgelopen tien jaar. 'De juristenopleidingen zijn door politici misbruikt om de immer aanzwellende studentenstromen weg te werken', zei de

Heidelberger hoogleraar Peter Hommelhoff vorig jaar woedend. Volgens hem kunnen in geen enkel ander vak studenten met zo weinig geld worden opgeleid. Rechters en officieren van justitie klagen over het toenevend gebrek van vak kennis bij jonge advocaten en over een 'deficit in het persoonlijk optreden', zoals een bekende Hamburgse rechter onlangs gestuntel van een advocaat in de rechtszaal kenschetste.

De rechtenstudie is in Duitsland de afgelopen honderd jaar vooral gericht geweest op het afleveren van rechters voor de vele Amts-, Landesgerichten,

alleen veel praktische vaardigheden, ze hebben vaak ook 'niet de moed om partij te kiezen', zoals een rechter het soms vage optreden van jonge advocaten kenschetst.

De nieuwe wet op de juristenopleidingen dichtte de gaten slechts gedeeltelijk. De wet heeft in het 'Referendariat' een negen maanden durende stage ingebouwd bij een advocatenkantoor, en schrijft de Duitse advocatuur voor gedurende deze tijd de aankomende juristen te 'onderwijzen, te instrueren en in de gelegenheid te stellen in de praktijk ervaring op te laten doen'. Daarmee

advocaten op te leiden'. Volgens het DAV zouden op dit moment de kantoren slechts in staat zijn 2.000 tot 3.000 advocaten op te leiden, terwijl elk jaar opnieuw ongeveer 6.000 studenten een 'Referendariat' aanvragen. In sommige deelstaten moeten studenten twee tot drie jaar wachten. Het DAV hoopt nu met de eigen opleiding een deel van het capaciteitsprobleem op te vangen. De opleiding van het DAV duurt twaalf maanden, waarin aan de hand van een door de vereniging zelf vervaardigd handboek de advocaten in spe onderricht krijgen in alle facetten van het advocatenbestaan, van het schrijven van verweerschriften tot het voeren van een personeelsbeleid en het samenstellen van herinneringsnota's. Parallel aan het praktijkgedeelte volgen de kandidaat-advocaten een theoretisch gedeelte van drie maanden.

Het geheel wordt afgesloten met het zogenoemde 'tweede staatsexamen', waarin vanaf volgend jaar juli, wanneer de nieuwe wet van kracht wordt, ook meer vragen opgenomen zullen worden over het werk van de advocaat. Daarmee moet volgens veel rechters toch een deel van het probleem opgelost zijn, al 'blijft de beste oplossing op lange termijn een beperking van het aantal rechtenstudenten', aldus Peter Hommelhoff.

(Zeger Luijdenijk)

'De juristenopleidingen zijn door politici misbruikt om de immer aanzwellende studentenstromen weg te werken'

die dankzij de omvangrijke en gecompliceerde wetgeving en het traditionele strikte vervolgingsbeleid van het OM overspoeld worden met de meest pietluttige zaken. De rechtenfaculteiten van de universiteiten blijven volgens hoogleraar Hoffmann-Riem van het Duitse constitutionele hof veel te ver van de werkelijkheid door nagenoeg uitsluitend 'fictieve zaken' te behandelen. In het tweejarige 'Referendariat' zitten veel aankomende juristen bovendien de meeste tijd bij het OM of naast een rechter. Een stage bij een advocatenkantoor is meestal een bijkomende zaak. Daardoor missen veel studenten, die min of meer gedwongen worden de advocatuur in te gaan door het enorme overschot aan juristen, niet

werd het hele probleem van de gebrekkige advocatenopleidingen doorgeschoven naar de advocatuur zelf, wat tot grote irritatie leidde in de duizenden 'Kanzleien' in het land.

'In de wet hadden niet alleen duidelijk omschreven eisen aan de opleiding van advocaten moeten staan', zegt de voorzitter van het Deutscher Anwaltsverein, dr. Michael Streck. 'De wetgever had ook rekening moeten houden met de begrensde capaciteit van veel kantoren om aankomende

